Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

17 юли 2014 година*

„Социална политика — Член 141 ЕО — Равно заплащане на мъжете и жените — Ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията — Бонификация при изчисляване на пенсията — Предимства, от които се ползват основно държавните служителки — Непряка дискриминация — Обективна обоснованост — Действителна грижа за постигане на твърдяната цел — Последователно прилагане — Член 141, параграф 4 ЕО — Мерки за компенсиране на неблагоприятните последици в професионалната кариера на работещите жени — Неприложимост“

По дело C-173/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour administrative d'appel de Lyon (Франция) с акт от 3 април 2013 г., постъпил в Съда на 9 април 2013 г., в рамките на производство по дело

Maurice Leone,

Blandine Leone

срещу

Garde des Sceaux, ministre de la Justice,

Caisse nationale de retraite des agents des collectivités locales,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състав, M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal (докладчик) и K. Jürimäe, съдии,

генерален адвокат: N. Jääskinen,

секретар: A. Calot Escobar,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н и г-жа Leone, от B. Madignier, avocat,

— за Caisse nationale de retraite des agents des collectivités locales, от J.-M. Bacquer, в качеството на представител,

* Език на производството: френски.

— за френското правителство, от M. Hours, G. de Bergues и S. Menez, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от D. Martin, в качеството на представител,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 27 февруари 2014 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 157 ДФЕС.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н и г-жа Leone, от една страна, и от друга страна, Garde des Sceaux, ministre de la Justice [министър на правосъдието] и Caisse nationale de retraite des agents des collectivités locales [Национална пенсионна каса за общинските служители] (наричана по-нататък „CNRACL“) по повод искане френската държава да обезщети заинтересованите лица за вредата, която те твърдят, че са претърпели вследствие отказа на CNRACL да разреши на г-н Leone ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията, и да му даде бонификация за прослужено време при изчисляване на неговата пенсия.

Правна уредба

3 Член L. 1 от френския Кодекс за гражданските и военните пенсии (наричан по-нататък „Пенсионният кодекс“) предвижда:

„Пенсията е парична сума, която се отпуска лично и пожизнено на държавните служители и на военнослужещите, а след смъртта им, на посочените в закона техни правоприемници, като възнаграждение за службата, изпълнявана от тези служители до преустановяването на функциите им по предвидения в закона ред.

Размерът на пенсията се определя в зависимост от нивото, продължителността и естеството на изпълняваната служба и гарантира в края на кариерата на получаващото я лице жизнен стандарт, съответстващ на престижа на заеманата от него длъжност“.

Разпоредби, свързани с ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията

4 От акта за преюдициално запитване е видно, че при определени условия държавните служители имат право на ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията.

5 Сред посочените условия са и тези по член L. 24, параграф I, точка 3 от Пенсионния кодекс, в редакцията му по член 136 от Закон № 2004-1485 от 30 декември 2004 г. за финансови промени за 2004 г. (JORF от 31 декември 2004 г., стр. 22522), който гласи:

„I. —
Изплащането на пенсията започва:

[…]

3° Когато държавният служител е родител на три деца, живи или починали при война, или на едно живо дете на възраст повече от една година, страдащо от инвалидност равна на или надвишаваща 80 %, при условие че за всяко дете е прекъсвал дейността си при условията, определени в декрет на Conseil d'Etat.

На прекъсване на дейността по предходната алинея се приравняват периодите, за които не са правени задължителни вноски по основната пенсионна схема при условията, определени с декрет на Conseil d'État.

На деца съгласно първата алинея се приравняват децата, посочени в член L. 18, параграф II, които заинтересованото лице е отгледало при условията, предвидени в параграф III от същия член".

6 Член L. 18, параграф II, от трета до шеста алинея от Пенсионния кодекс предвижда следното:

„Децата на съпруга/съпругата от предходен брак, неговите/нейните деца, родени извън брак, но с установен произход, и осиновените от него/нея деца;

Децата, за които на титуляря на правото на пенсия или на неговата съпруга/нейния съпруг е делегирана родителска отговорност;

Децата, поставени под настойничеството на титуляря на правото на пенсия или на неговата съпруга/нейния съпруг, когато това включва действително и трайно упражняване на родителските права върху детето;

Децата, настанени в семейството на титуляря на правото на пенсия или на неговата съпруга/нейния съпруг, които при условията, определени в декрет на Conseil d'Etat, докажат, че действително и трайно са поели отговорността за тези деца".

7 Член 18, параграф III от Пенсионния кодекс предвижда следното:

„С изключение на починалите при война деца, децата трябва да са били отглеждани в продължение на най-малко девет години, преди да навършат шестнадесетгодишна възраст или преди да са навършили възрастта, на която престават да са на издръжка по смисъла на членове L. 512-3 и R. 512-2—R. 512-3 от Кодекса за социално осигуряване.

За изпълнение на горепосочените условия за продължителност се взема предвид евентуално времето, през което децата са били отглеждани от съпруга/съпругата след смъртта на титуляря на правото на пенсия".

8 Член R. 37 от Пенсионния кодекс в редакцията му след изменението с Декрет № 2005-449 от 10 май 2005 г. за прилагането на член 136 от Закона за финансови промени за 2004 г. (Закон № 2004-1485 от 30 декември 2004 г.) и за изменение на Кодекса за гражданските и военните пенсии (JORF от 11 май 2005 г., стр. 8174), предвижда:

„I. —
Прекъсването на дейността, предвидено в първа алинея на точка 3 от параграф I на член L. 24, трябва да е продължило поне два последователни месеца и да е настъпило в момент, в който държавният служител се е осигурявал по схема за задължително пенсионно осигуряване. В случай на едновременни раждания или осиновявания също се взема предвид двумесечна продължителност на прекъсването на дейността за всички деца.

Прекъсването на дейността трябва да е настъпило в периода между първия ден на четвъртата седмица преди раждането или осиновяването и последния ден на шестнадесетата седмица след раждането или осиновяването.

В отклонение от разпоредбите на предходната алинея, за децата, изброени в трета, четвърта, пета и шеста алинея на параграф II на член L. 18, които заинтересованото лице е отгледало при условията, предвидени в параграф III на посочения член, прекъсването на дейността трябва да е настъпило или преди да са навършили шестнадесетгодишна възраст, или преди да са навършили възрастта, на която престават да са на издръжка по смисъла на членове L. 512-3 и R. 512-2 до R. 512-3 от Кодекса за социално осигуряване.

II. —
За изчисляване на продължителността на прекъсването на дейността се вземат предвид периодите, съответстващи на спиране на изпълнението на задълженията по трудовия договор или на действително прекъсване на изпълнението на служебните задължения в рамките на:

a) отпуск по майчинство […];

b) отпуск по бащинство […];

c) отпуск при осиновяване […];

d) родителски отпуск […];

e) отпуск за гледане на болно дете […];

f) период на неактивна заетост за отглеждане на дете до осемгодишна възраст […].

III. —
Периодите, посочени във втората алинея на точка 3 от параграф I на член L. 24, са тези, през които заинтересованото лице не е заплащало осигурителни вноски и не е упражнявало никаква професионална дейност“.

Разпоредби относно бонификацията

9 Съгласно член 15 от Декрет № 2003-1306 от 26 декември 2003 г. относно пенсионната схема за държавните служители, осигурявани към Caisse nationale de retraites des agents des collectivités locales (JORF от 30 декември 2003 г., стр. 22477):

„I. —
Към действително прослуженото време при условията, предвидени за държавните служители, се прибавят следните бонификации:

[…]

2° Бонификация, която се състои в зачитане за осигурителен стаж за пенсия на период от четири тримесечия, при условие че служителите са прекъснали дейността си за всяко тяхно брачно и извънбрачно дете, родено преди 1 януари 2004 г., за всяко от децата им, осиновени преди 1 януари 2004 г., и при условие че те са отглеждани в продължение на поне девет години, преди да навършат двадесет и една годишна възраст, за всяко от останалите деца, изброени в параграф II на член 24, чието отглеждане е започнало преди 1 януари 2004 г.

Това прекъсване на дейността трябва да бъде с продължителност най-малко равна на два месеца и да настъпи в рамките на отпуск по майчинство, отпуск при осиновяване, родителски отпуск или отпуск за гледане на болно дете […], или период на неактивна заетост за отглеждане на дете до осемгодишна възраст […].

Разпоредбите на точка 2 се прилагат за пенсиите, чието изплащане е започнало, считано от 28 май 2003 г.;

3° Бонификацията, предвидена в точка 2, се предоставя на държавните служителки, родили по време на следване преди 1 януари 2004 г. и преди да бъдат наети на държавна служба, когато наемането им на работа се осъществи в срок от две години след получаване на дипломата, необходима за участие в конкурс, без да може да им се противопоставя условие за прекъсване на дейността;

[…]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

10 От 1984 г. до 2005 г. г-н Leone работи като болногледач в Hospices civils de Lyon в качеството на служител в общественото здравеопазване.

11 На 4 април 2005 г. г-н Leone подава молба за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията, като се позовава на качеството си на баща на три деца, родени съответно на 9 октомври 1990 г., 31 август 1993 г. и 27 ноември 1996 г.

12 С решение от 18 април 2005 г. CNRACL отхвърля молбата му, поради това че г-н Leone не е прекъсвал професионалната си дейност за всяко от трите си деца, както изисква член L. 24, параграф I, точка 3 от Пенсионния кодекс. Жалбата на г-н Leone срещу това решение е отхвърлена с определение на Tribunal administratif de Lyon от 18 май 2006 г.

13 На 31 декември 2008 г. съпрузите Leone предявяват иск за обезщетение на вредата, която считат, че са претърпели поради противоречащата на правото на Съюза непряка дискриминация, на която бил жертва г-н Leone. Тази дискриминация произтичала, от една страна, от разпоредбите на член L. 24 във връзка с член R. 37 от Пенсионния кодекс относно ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията и от друга страна, от член 15, точка 2 от Декрет № 2003/1306 относно бонификацията на пенсията.

14 След като на 17 юли 2012 г. Tribunal administratif de Lyon отхвърля иска, съпрузите Leone обжалват пред Cour administrative d’appel de Lyon жалба това решение.

15 Именно в този контекст, като отбелязва възможността за ангажиране на отговорността на държавата за приетите от нея закони, когато те не спазват международните ангажименти на Френската република, запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Може ли да се счита, че разпоредбите на член L. 24 във връзка с член R. 37 от [Пенсионния кодекс], в редакцията им след изменението със [Закон № 2004-1485] и с [Декрет № 2005-449], водят до непряка дискриминация между мъжете и жените по смисъла на член 157 [ДФЕС]?

2) Може ли да се счита, че разпоредбите на член 15 от [Декрет 2003-1306] водят до непряка дискриминация между мъжете и жените по смисъла на член 157 [ДФЕС]?

3) При утвърдителен отговор на някой от първите два въпроса, може ли подобна непряка дискриминация да се обоснове с разпоредбите на член 157, параграф 4 [ДФЕС]?“.

Производство пред Съда

16 След обявяването на заключението на генералния адвокат с молба, подадена в секретариата на Съда на 25 март 2014 г., съпрузите Leone искат настоящото дело да бъде преразпределено на голям състав на Съда и да бъде постановено възобновяване на устната фаза на производството.

17 В подкрепа на тези искания, освен на своето несъгласие с посоченото заключение, заинтересованите лица всъщност се позовават, първо, на обстоятелството, че на 20 януари 2014 г. е била приета пенсионна реформа, която, без да променя разглежданите в главното производство предимства, все пак предвиждала в бъдеще да се приеме правителствен доклад, който предвещавал преразглеждане на семейните предимства, характерни за пенсионната система. Ставало дума за нов факт, който можел да обоснове възобновяване на устните състезания.

18 Второ, жалбоподателите в главното производство твърдят, че Директива 86/378/ЕО на Съвета от 24 юли 1986 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените в професионалните социалноосигурителни схеми (ОВ L 225, стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 2, стр. 53), изменена с Директива 96/97/ЕО на Съвета от 20 декември 1996 година (ОВ 1997, L 46, стр. 20, Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 3), не е била разгледана нито от френското правителство в писменото му становище, нито от генералния адвокат в неговото заключение. При това положение жалбоподателите имали право да твърдят, че е налице необсъден от страните довод, който можел да обоснове възобновяване на устната фаза на производството.

19 В това отношение, и що се отнася, на първо място, до искането за преразпределяне на делото на голям състав на Съда, следва веднага да се отбележи, че никоя разпоредба от Статута на Съда на Европейския съюз или от неговия Процедурен правилник не предвижда такъв тип искания да бъдат разглеждани в рамките на преюдициално производство.

20 Съгласно член 60, параграф 3 от този процедурния правилник, на всеки стадий от производството съдебният състав, на който е разпределено делото, несъмнено може да поиска Съдът да го преразпредели на съдебен състав, състоящ се от по-голям брой съдии, но става дума за мярка, която съставът, на който делото е било разпределено, приема по принцип служебно и без да е налице задължение за това (вж. в този смисъл, решение Испания/Съвет, C-310/04, EU:C:2006:521, т. 22).

21 В случая четвърти състав на Съда счита, че не следва да иска от Съда да преразпредели настоящото дело на голям състав.

22 На второ място, следва да се припомни, че съгласно член 83 от същия процедурен правилник след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните или заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда.

23 В настоящия случай Съдът отбелязва, първо, че след като им е била дадена възможност да се запознаят с представените становища, нито някоя от страните, нито някой от заинтересованите субекти е поискал провеждане на съдебно заседание, каквато възможност предвижда член 76 от Процедурния правилник на Съда.

24 Второ, след като изслуша генералния адвокат, Съдът прие, че разполага с всички необходими сведения, за да се произнесе по делото.

25 В частност, що се отнася до твърдения от съпрузите Leone нов факт, следва да се отбележи, че посоченият от тях закон, който е влязъл в сила след настъпване на фактите по спора, не може да е от решаващо значение за решението, което Съдът трябва да постанови.

26 Освен това обстоятелството, че френското правителство не взело предвид Директива 86/378 нито в писменото си становище, нито в съдебно заседание, чието провеждане е можело да поиска за тази цел, и фактът, че в заключението си генералният адвокат също не разгледал тази директива, макар съпрузите Leone да се позовали на нея в своето становище, по никакъв начин не могат да обосноват възобновяване на устните състезания, с мотива че това обстоятелство не е било обсъдено от страните.

27 Предвид гореизложените съображения Съдът не счита, че следва да постанови възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

28 Френското правителство твърди главно, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като запитващата юрисдикция не посочила нито връзката, която установява между разглежданите в главното производство национални разпоредби и член 157 ДФЕС, нито причините, поради които се съмнява в съответствието на тези национални разпоредби с посочения член.

29 Според това правителство запитващата юрисдикция е трябвало да обясни според нея кои от последиците, произтичащи от тези национални разпоредби — предвид критериите, изведени от Съда в неговата практика — могат да доведат до констатацията за наличие на непряка дискриминация. Също така тази юрисдикция е трябвало да изложи причините, поради които не споделя позицията на Conseil d'État (Франция), който в съдебната си практика вече стигнал до извода за липсата на такава непряка дискриминация, като същевременно приел, че не е необходимо да сезира Съда с преюдициално запитване по този повод.

30 В това отношение следва да се припомни, от една страна, че според постоянната съдебна практика в рамките на въведената с член 267 ДФЕС процедура само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално заключение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, след като отправените въпроси се отнасят до тълкуването на правото на Съюза, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. по-специално решение Carmen Media Group, C-46/08, EU:C:2010:505, т. 75 и цитираната съдебна практика).

31 Съдът може да не се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, ако проблемът е от хипотетично естество или ако Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (вж. по-специално решение Carmen Media Group, EU:C:2010:505, т. 76 и цитираната съдебна практика).

32 В случая обаче съдържащите се в акта за преюдициално запитване данни за националното право и фактическите данни са достатъчни, за да позволят на Съда да даде полезен отговор на поставените му въпроси, и последните явно имат връзка с предмета на спора в главното производство. Що се отнася до причините запитващата юрисдикция да поставя въпроси относно тълкуването на разпоредбите на правото на Съюза, на които се позовава в тези свои въпроси, и относно връзката, която според нея съществува между тези разпоредби и разглежданите в главното производство национални разпоредби, следва да се отбележи, че тези причини лесно могат да бъдат изведени от акта за преюдициално запитване, и в частност от изложението на исканията и доводите на страните в главното производство, съдържащи се в този акт.

33 От друга страна, следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика член 267 от ДФЕС предоставя на националните юрисдикции най-широко право да сезират Съда, ако счетат, че висящото пред тях дело повдига въпроси, които налагат тълкуване на разпоредбите на правото на Съюза за целите на решаването на отнесения до тях спор. Ето защо по-специално юрисдикцията, която не се произнася като последна инстанция, трябва да бъде свободна да отправи до Съда въпросите, които смята за неизяснени, ако счита, че правните изводи на горната инстанция биха могли да доведат до постановяване на решение, което противоречи на правото на Съюза (вж. по-специално решение Елчинов, C-173/09, EU:C:2010:581, т. 26 и 27, както и цитираната съдебна практика).

34 От всичко гореизложено следва, че отправените от френското правителство възражения трябва да бъдат отхвърлени, а преюдициалното запитване следва да бъде прието за допустимо.

По съществото на спора

Предварителни бележки

35 Следва да се припомни, от една страна, че главното производство се отнася до искане за обезщетение, основано на обстоятелството, че в приложение на действащите тогава национални разпоредби жалбоподателят в главното производство не е могъл да ползва, считано от април 2005 г., ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията и бонификация за прослужено време, след като с решение на CNRACL от 18 април 2005 г. е отхвърлено искането му да получи тези предимства. При тези условия и предвид факта, че Договорът от Лисабон влезе в сила едва на 1 декември 2009 г., за да се отговори на поставените въпроси, следва да се вземе предвид, както твърдят по-специално Комисията и съпрузите Leone, член 141 ЕО, а не член 157 ДФЕС, на който формално се е позовала запитващата юрисдикция в тези въпроси.

36 От друга страна, следва да се отбележи, че националните разпоредби, свързани с разглежданата в главното производство бонификация на пенсиите, за които става дума във втория въпрос, са приети след решение Griesmar (C-366/99, EU:C:2001:648), от което следва, че действащата преди това национална правна уредба нарушава принципа на равно заплащане, залегнал в член 141 ЕО.

37 В това решение Съдът всъщност постановява, че що се отнася до бонификацията на пенсиите, предвидена в тази предходна национална правна уредба, която бонификация се предоставя единствено в зависимост от критерия, свързан с отглеждането на деца, държавните служители мъже и държавните служители жени предвид този критерий се намират в сходно положение, така че когато предвижда от въпросната бонификация да се ползват само държавните служители жени и изключва държавните служители мъже, които са били в състояние да докажат, че са поели грижата за отглеждането на своите деца, тази правна уредба въвежда пряка дискриминация, основана на пола, в противоречие с член 141 ЕО (вж. решение Griesmar, EU:C:2001:648, в частност т. 53—58 и 67).

По втория въпрос

38 С втория си въпрос, който следва да бъде разгледан на първо място, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че схема за бонификация на пенсиите като разглежданата в главното производство води до непряка дискриминация при заплащането между работещите мъже и работещите жени в противоречие с този член.

39 В самото начало е важно да се припомни, че Съдът е постановил, че пенсиите, отпускани съгласно схема с характеристиките на френската пенсионна схема за държавните служители, разглеждана в главното производство, попадат в обхвата на понятието за заплащане по смисъла на член 141 ЕО (вж. в този смисъл решения Griesmar, EU:C:2001:648, т. 26—38 и Mouflin, C-206/00, EU:C:2001:695, т. 22 и 23).

40 Съгласно постоянната съдебна практика залегналият в член 141 ЕО принцип на равно заплащане не допуска не само прилагането на разпоредби, създаващи пряка дискриминация, основана на пола, но и прилагането на разпоредби, които поддържат различно третиране на работещите мъже и жени съгласно критерии, които не се основават на пола, когато различното третиране не може да бъде обяснено с обективно обосновани фактори, които не са свързани с каквато и да е дискриминация, основана на пола (вж. по-специално решения Seymour-Smith и Perez, C-167/97, EU:C:1999:60, т. 52 и Voß, C-300/06, EU:C:2007:757, т. 25 и цитираната съдебна практика).

41 По-конкретно от постоянната практика на Съда следва, че е налице непряка дискриминация, основана на пола, когато прилагането на национална мярка, макар и формулирана неутрално, всъщност поставя в неблагоприятно положение много повече работници от единия пол, отколкото от другия пол (вж. по-специално решение Z, C-363/12, EU:C:2014:159, т. 53 и цитираната съдебна практика). Подобна мярка е съвместима с принципа на равно третиране само при условие че породеното от нея различно третиране между двете категории работници бъде обосновано от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е дискриминация, основана на пола (вж. по-специално решения Rinner-Kühn, 171/88, EU:C:1989:328, т. 12; Voß, EU:C:2007:757, т. 38 и Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, т. 70).

42 В случая следва да се отбележи, че съгласно член 15 от Декрет № 2003-1306 бонификация за прослужено време — която се състои в зачитане за осигурителен стаж за пенсия на период от четири тримесечия — се предоставя при изчисляване на размера на пенсията на всеки държавен служител за всяко от неговите деца, родени или осиновени преди 1 януари 2004 г., или отглеждането на които е започнало преди тази дата и е продължило поне девет години, при условие че този държавен служител може да докаже прекъсване на професионалната дейност с продължителност най-малко два месеца, настъпила в рамките на отпуск по майчинство, отпуск при осиновяване, родителски отпуск или отпуск за гледане на болно дете, или на период на неактивна заетост за отглеждане на дете до осемгодишна възраст. Съгласно тази разпоредба бонификацията се предоставя на държавните служителки, родили по време на следване преди 1 януари 2004 г. и преди да бъдат наети на държавна служба, когато наемането им на работа се осъществи в срок от две години след получаване на дипломата, необходима за участие в конкурс.

43 Налага се обаче изводът, че така разглеждана разпоредбата — предвиждаща бонификация като тази в главното производство, от която могат да се ползват държавните служители от двата пола, при условие че са прекъснали кариерата си за период от най-малко два последователни месеца, за да се грижат за дете — изглежда неутрална от гледна точка на пола на заинтересованото лице, по-специално тъй като не става ясно, че с правните възможности за прекъсване на кариерата, предвидени в разглежданата в главното производство правна уредба, разполагат само държавните служители от единия пол.

44 В това отношение е безспорно, че както държавните служители мъже, така и държавните служителки могат да ползват такива възможности за прекъсване на кариерата в рамките на отпуск при осиновяване, родителски отпуск или отпуск за гледане на болно дете или още в рамките на неактивна заетост за отглеждане на дете до осемгодишна възраст.

45 Независимо обаче от тази привидна неутралност, се налага изводът, че поради възприетия в член 15 от Декрет № 2003-1306 критерий от въпросното предимство се ползват много по-голям процент жени, отколкото мъже.

46 Всъщност обстоятелството, че сред законоустановените форми на прекъсване на дейността, които дават право на бонификация, разглежданата в главното производство схема за бонификация на пенсиите включва и отпуска по майчинство, предполага, предвид минималната продължителност и задължителния характер на този отпуск във френското право, че държавните служителки, които са биологичният родител на своето дете, по принцип могат да ползват предимството, в което се състои тази бонификация.

47 От друга страна обаче, що се отнася до държавните служители мъже, в случая различни фактори намаляват значително броя на тези от тях, които на практика са в състояние да ползват посоченото предимство.

48 В това отношение следва да се отбележи, първо, че за разлика от отпуска по майчинство, за държавния служител видовете отпуск или неактивната заетост, които могат да дадат право на тази бонификация на пенсиите, имат факултативен характер.

49 Второ, по-специално от писменото становище на френското правителство е видно, че в законоустановените положения, каквито са отпускът по бащинство, родителският отпуск, отпускът за гледане на болно дете или периодът на неактивна заетост, липсва заплащане и не се придобиват пенсионни права. Освен това при отпуска за гледане на болно дете и в периода на неактивна заетост се намалява правото на повишаване, съответно изобщо не се предоставя такова право.

50 Фактът, че схема за бонификация като разглежданата в главното производство могат да ползват главно държавните служителки, впрочем е изрично констатиран от Conseil d'État в неговото решение от 29 декември 2004 г. по делото D'Amato и др. (№ 265097), което френското правителство представя в подкрепа на своето становище. Сходна е констатацията и на Haute Autorité de lutte contre les discriminations et pour l'égalité в неговото мнение № 2005-32 от 26 септември 2005 г., на което се позовават съпрузите Leone в писменото си становище.

51 Предвид всичко гореизложено, макар условието за прекъсване на професионалната дейност за два месеца — което разглежданата в главното производство схема по принцип изисква, за да се ползва бонификацията — да изглежда неутрално от гледна точка на пола на съответните държавни служители, в случая то може да бъде изпълнено от значително по-малък процент държавни служители мъже, отколкото жени, така че поставя в по-неблагоприятно положение много повече работещи от единия пол, отколкото от другия.

52 При това положение следва да се провери дали създаденото по този начин различно третиране между работещите жени и работещите мъже евентуално може да бъде обосновано от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е дискриминация, основана на пола.

53 В това отношение от практиката на Съда следва, че това е така в частност ако избраните средства отговарят на законосъобразна цел на социалната политика, могат да достигнат преследваната със съответната правна уредба цел и с оглед на това са необходими (вж. по-специално решения Seymour-Smith и Perez, EU:C:1999:60, т. 69 и цитираната съдебна практика, както и Brachner, EU:C:2011:675, т. 70 и цитираната съдебна практика).

54 Освен това такива средства могат да бъдат считани за годни да гарантират посочената цел само ако действително отговарят на грижата за постигането ѝ и се прилагат последователно и систематично (решения Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, т. 55; Георгиев, C-250/09 и C-268/09, EU:C:2010:699, т. 56; Fuchs и Köhler, C-159/10 и C-160/10, EU:C:2011:508, т. 85, както и Brachner, EU:C:2011:675, т. 71).

55 В качеството си на автор на предполагаемата дискриминационна норма държавата членка следва да покаже, че тази норма съответства на законосъобразна цел на социалната политика, че тази цел не е свързана с каквато и да е основана на пола дискриминация и че е могло разумно да се приеме, че избраните средства са подходящи за осъществяването на същата цел (решение Brachner, EU:C:2011:675, т. 74 и цитираната съдебна практика).

56 По-нататък от практиката на Съда следва също така, че макар в крайна сметка националният съд да е единствено компетентен да прецени фактите и да тълкува националното законодателство, да определи дали и в каква степен разглежданата законова разпоредба е обоснована от такъв обективен фактор, то Съдът, от който в рамките на преюдициалното производство се изисква да предостави полезни отговори на този национален съд, е компетентен да даде указания, изведени от преписката по главното производство, както и от предоставените пред него писмени и устни становища, така че да позволи на националния съд да се произнесе (вж. по-специално решение Brachner, EU:C:2011:675, т. 72 и цитираната съдебна практика).

57 Що се отнася до установяването на целите, преследвани с разглежданата в главното производство схема за бонификация, френското правителство — което, както бе припомнено в точка 55 от настоящото решение, трябва да покаже, че тази схема евентуално съответства на законосъобразна цел и че последната не е свързана с каквато и да е основана на пола дискриминация — в писменото си становище отбелязва, че въпросната бонификация има за цел да компенсира неблагоприятните последици за кариерата, до които води прекъсването на професионалната дейност поради раждането, настаняването в семейството или отглеждането на деца.

58 В това отношение грижата да бъдат компенсирани неблагоприятните последици, претърпени в хода на кариерата на всички работещи, както жени, така и мъже, прекъснали тази кариера за определен период от време, за да се посветят на своите деца, несъмнено представлява сама по себе си законосъобразна цел на социалната политика.

59 При все това обикновените общи твърдения не са достатъчни нито да покажат, че целта на национална норма като разглежданата в главното производство не е свързана с каквото и да е основана на пола дискриминация, нито да предоставят доводи, въз основа на които може разумно да се приеме, че избраните средства са подходящи за осъществяването на тази цел (вж. в този смисъл по-специално решения Seymour-Smith и Perez, EU:C:1999:60, т. 76, и Nikoloudi, C-196/02, EU:C:2005:141, т. 52).

60 Случаят изисква да се прецени още по-внимателно дали действително са спазени различните изисквания, припомнени в точки 52—55 от настоящото решение, тъй като, както бе подчертано в точки 36 и 37, разглежданата в главното производство схема за бонификация е била приета, за да приведе националното право в съответствие с принципа на равното заплащане на мъжете и жените, след като Съдът е констатирал, че предходната национална уредба не съответства на този принцип.

61 В това отношение обаче Комисията и съпрузите Leone поддържат по-специално, че Френската република заменила предходната уредба с нова уредба, която под формата на мерки, привидно неутрални от гледна точка на пола на лицата, за които те се прилагат, на практика запазвала целите на посочената предходна уредба и съществуващото преди това положение и не променяла конкретните последици от нея.

62 Според съпрузите Leone новата приложима уредба всъщност имала същия предмет и същото основание като предходната, а именно, по същество, да компенсира неблагоприятните професионални последици, до които води времето, през което държавният служител е бил зает с отглеждането на деца в хода на кариерата си. По този начин Френската република използвала изкуствения критерий, изведен от прекъсването на кариерата, само с цел да избегне финансовите последици, които могат да произтекат от правилното прилагане на правото на Съюза и тази държава членка отново не доказвала, че така въведените промени преследват законосъобразна цел, която не е свързана с каквато и да е дискриминация, основана на пола.

63 Френското правителство твърди, че прекъсването на кариерата за да поеме грижата за деца оказва пряко влияние върху размера на пенсията на държавния служител, било защото периодите, в които е прекъсната дейността, не се вземат предвид при изчисляването ѝ, било поради следващото от тях забавяне на кариерата, и че разглежданата в главното производство бонификация цели по този начин да компенсира финансово това влияние при изплащането на пенсията.

64 Съгласно припомнената в точка 56 от настоящото решение съдебна практика, предвид материалите по преписката, с която разполага, и представените пред него становища, Съдът трябва да даде следните указания, които да позволят на националния съд да се произнесе.

65 На първо място, както следва от писменото становище на френското правителство, при отпуските по майчинство и при осиновяване се запазват пенсионните права и правото на повишаване, докато за отпуска по бащинство и отпуска за гледане на болно дете са характерни, при първия, пълно запазване на правото на повишаване, а за втория, частично запазване на това право. При това положение може да се постави въпросът до каква степен предоставянето на разглежданата в главното производство бонификация действително цели да компенсира факта, че тези периоди на прекъсване не се вземат предвид при изчисляването на пенсията, или да компенсира неблагоприятните последици, свързани със забавянето на кариерата на държавния служител, както това правителство твърди.

66 Същото a priori се отнася до факта, че тази бонификация е определена еднакво за цяла година, без да се взема предвид действителната продължителност на прекъсването.

67 При това положение е важно освен това да се подчертае, че размерът на тази бонификация е останал същият като размера по предходната схема за бонификация, счетена за противоречаща на член 141 ЕО вследствие решение Griesmar (EU:C:2001:648). Както се отбелязва обаче в това решение, в рамките на тази схема бонификацията, която е в сила по това време, е преследвала различна цел, а именно, да компенсира неблагоприятните последици за кариерата, понасяни от жените поради факта, че в хода на тази кариера са се посветили на отглеждането на деца.

68 В това отношение обаче може да се отбележи, че макар бонификацията на пенсията, еквивалентна на една година за отглеждано вкъщи дете, несъмнено да е замислена с последната цел, фактът, че размерът на това предимство е останал същият в рамките на разглежданата в главното производство уредба, от друга страна и както току-що бе отбелязано, не може да не предизвиква въпроси относно нейната годност да преследва припомнената в точка 57 от настоящото решение цел.

69 Второ, що се отнася до наличието на припомненото в точка 54 от това решение изискване, свързано с последователното и систематично изпълнение на последната цел, трябва да се отбележи следното.

70 От една страна, както следва от член 15, параграф 3 от Декрет № 2003-1306, разглежданата в главното производство бонификация се предоставя и на държавните служителки, родили по време на следване преди 1 януари 2004 г. и преди да бъдат наети на държавна служба, когато наемането им на работа се осъществи в срок от две години след получаване на дипломата, необходима за участие в конкурс, без да може да им се противопоставя условие за прекъсване на дейността.

71 Доколкото обаче така предвиденото изключение включва предоставяне на бонификация на държавен служител, който не е прекъснал кариерата си, и при това положение, не е могъл да понесе неблагоприятни последици, които тази бонификация да компенсира, такава разпоредба a priori изглежда може да накърни посоченото по-горе изискване за последователност и систематичност.

72 От друга страна, съгласно разглежданата в главното производство схема за бонификация, когато става дума за някои деца — като например децата на съпруга/съпругата, децата, за които на титуляря на правото на пенсия или на неговата съпруга/нейния съпруг е делегирана родителска отговорност, децата, поставени под настойничеството на титуляря на правото на пенсия или на нейния съпруг/неговата съпруга, когато това включва действително и трайно упражняване на родителските права върху детето или децата, настанени в семейството на титуляря на правото на пенсия или на неговата съпруга/нейния съпруг — предоставянето на въпросната бонификация зависи не само от прекъсването на професионалната дейност за два месеца, но и от условието тези деца да са отглеждани поне девет години.

73 Такова допълнително условие обаче a priori също не изглежда, че съответства на твърдяната в случая от френското правителство цел.

74 Накрая, следва да се вземе предвид фактът, че в случая и както вече бе припомнено по-горе, приемането на разглежданата в главното производство схема за бонификация е следствие от необходимостта да се отстрани несъответствието с принципа на равно заплащане на действащата преди това схема за бонификация, както следва от решение Griesmar (EU:C:2001:648).

75 По този начин, тъй като е предназначена да се прилага за пенсиите, изплащани, считано от 28 май 2003 г., и за децата, родени, осиновени или настанени в семейството преди 1 януари 2004 г., разглежданата в главното производство схема за бонификация има за цел да уреди случаите на бонификация, отпускани дотогава по предходната схема.

76 Следва обаче да се припомни, че в това решение Съдът е приел, че предходната схема е нарушавала принципа на равно третиране, тъй като е изключвала възможността от бонификацията да се ползват държавните служители мъже, които са били в състояние да докажат, че са поели отглеждането на своите деца (решение Griesmar, EU:C:2001:648, т. 67).

77 В това отношение следва да се подчертае, че макар предназначението на реда и условията за предоставяне на бонификацията, предвидени в разглежданата в главното производство схема, да е те да се прилагат единствено за пенсиите, които се изплащат основно след влизането в сила на тази схема, това не променя факта, че последната може в бъдеще да доведе до лишаване на някои държавни служители мъже от право, което черпят от директния ефект на член 141 ЕО. Следва обаче да се припомни, че макар правото на Съюза да допуска държава

членка да действа по този начин, това е така по-специално при условие че приеманите в това отношение мерки спазват принципа на равно третиране на мъжете и жените (вж. в този смисъл решение Roks и др., C-343/92, EU:C:1994:71, т. 29 и 30).

78 При все това, както е видно от точки 65—73 от настоящото решение, при условие че в крайна сметка и националните юрисдикции преценят така, случаят с разглежданата в главното производство схема за бонификация не изглежда такъв.

79 Предвид всички гореизложени съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че схема за бонификация на пенсиите като разглежданата в главното производство води до непряка дискриминация при заплащането на работещите жени и мъже, която противоречи на този член, освен ако тази схема не може да бъде обоснована от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е основана на пола дискриминация, какъвто фактор е законосъобразна цел на социалната политика, и освен ако не може да гарантира посочената и необходима в това отношение цел, което изисква действително да отговаря на грижата за нейното постигане и предвид това да бъде прилагана последователно и систематично.

По първия въпрос

80 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че разпоредбите, свързани с ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията като разглежданите в главното производство, водят до непряка дискриминация при заплащането на работещите жени и мъже, която противоречи на този член.

81 В самото начало е важно да се подчертае, че членове L. 24 и R. 37 от Пенсионния кодекс, които се отнасят до ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията, подобно на разпоредбите, характеризиращи разглежданата в главното производство схема за бонификация, са били приети, за да бъдат взети предвид изводите, произтичащи от решение Griesmar (EU:C:2001:648).

82 Съгласно тези членове правото на държавния служител, родител на три деца или на едно дете на възраст повече от една година, страдащо от инвалидност равна на или надвишаваща 80 %, да ползва такова ранно пенсиониране зависи от условието заинтересованото лице да може да докаже за всяко дете прекъсване на дейността си с продължителност най-малко равна на два месеца, настъпило в рамките на отпуск по майчинство, отпуск по бащинство, отпуск при осиновяване, родителски отпуск или отпуск за гледане на болно дете или на период на неактивна заетост за отглеждане на дете до осемгодишна възраст. В случай на едновременни раждания или осиновявания също се взема предвид двумесечна продължителност на прекъсването на дейността за всички деца.

83 Що се отнася до биологичните или осиновените деца, посоченото прекъсване на дейността трябва да е настъпило в периода между първия ден на четвъртата седмица преди раждането или осиновяването и последния ден на шестнадесетата седмица след раждането или осиновяването.

84 Що се отнася до децата, които са на издръжка, горепосочените разпоредби предвиждат, че те трябва да са били отглеждани в продължение на поне девет години от съответния държавен служител и че прекъсването на дейността трябва да е настъпило или преди да са навършили шестнадесетгодишна възраст, или преди да са навършили възрастта, на която вече не са на издръжка.

85 От тези разпоредби следва също, че на прекъсване на дейността са приравнени периодите, в които заинтересованото лице не е заплащало осигурителни вноски и не е упражнявало никаква професионална дейност.

86 По съображения обаче, които mutatis mutandis са идентични на изложените в точки 43—49 от настоящото решение, се налага изводът, преди всичко, че макар подобни разпоредби да са привидно неутрални, що се отнася до пола на съответните държавни служители, редът и условията, при които по този начин съгласно посочените разпоредби се предоставя разглеждането в главното производство предимство, в случая могат да доведат до положение, при което от него се ползват много по-голям процент жени, отколкото мъже.

87 При това положение след това трябва да се провери, в съответствие с принципите на съдебната практика, припомнени в точки 52—55 от настоящото решение, дали създаденото по този начин различно третиране между работещите жени и работещите мъже все пак може да бъде обосновано от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е дискриминация, основана на пола.

88 В това отношение в писменото си становище френското правителство потвърждава, че съответните национални разпоредби преследват цел, идентична на целта на разглеждането в главното производство бонификация, а именно да компенсират неблагоприятните последици за кариерата, до които води прекъсването на професионалната дейност поради раждането, настаняването в семейството или отглеждането на деца.

89 Както бе припомнено в точка 56 от настоящото решение, в крайна сметка националната юрисдикция е тази, която трябва да провери, на фона на всички релевантни доказателства и предвид условията, които характеризират разглеждането в главното производство схема за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията, дали като средство, предназначено да постигне тази цел, посочената схема е годна да допринесе за нейното осъществяване и дали действително отговаря на грижата за нейното постигане и се прилага последователно и систематично предвид същата цел. Съдът обаче е компетентен да даде на посочената юрисдикция указания, които да ѝ позволят да се произнесе.

90 Все пак, що се отнася по-конкретно до действителната грижа за постигане на твърдяната в случая цел и до изискваните в това отношение последователност и систематичност, следва да се отбележи, на първо място, че a priori не изглежда, че разрешеното на държавните служители ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията е в състояние да компенсира неблагоприятните последици за кариерата, до които води прекъсването на три пъти за два месеца на професионалната дейност поради раждането, настаняването в семейството или отглеждането на деца или единственото прекъсване на кариерата за два месеца поради раждането или настаняването в семейството на дете, страдащо от инвалидност над 80 %. Френското правителство не е установило и по какъв начин този факт би могъл да компенсира тези неблагоприятни последици за кариерата.

91 На следващо място се налага изводът, че a priori не изглежда, че отделни характеристики на разглеждането в главното производство предимство могат да бъдат обосновани по последователен начин предвид така твърдяната цел за компенсиране на посочените неблагоприятни последици.

92 Същото се отнася, първо и както вече бе отбелязано по повод разглеждането в главното производство бонификация в точки 72 и 73 от настоящото решение, и до обстоятелството, според което, когато става дума за някои деца, ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията зависи не само от прекъсването на професионалната дейност за два месеца, но и от допълнителното условие тези деца да са били отглеждани поне девет години от съответния държавен служител.

93 Второ, това е така и поради факта, че разглежданото в главното производство предимство се предоставя на държавните служители независимо дали са прекъснали кариерата си за три периода от два месеца за три различни деца, или само за един период от два месеца за едно дете, страдащо от инвалидност равна на или надвишаваща 80 %. Всъщност a priori не изглежда неблагоприятните последици за кариерата — за които се предполага, че произтичат от прекъсването на кариерата за два месеца, и за които се твърди, че това предимство цели да компенсира — да са различни в зависимост от това дали рожденото или осиновеното дете страда от увреждане или не.

94 Същото се отнася, трето, до обстоятелството, според което от разглежданите в главното производство разпоредби изглежда следва, че при едновременни раждания или осиновявания единственият период от двумесечно прекъсване на кариерата, до който тези събития водят, се отчита толкова пъти, колкото са децата. Не изглежда a priori обаче неблагоприятните последици за кариерата — които се предполага, че произтичат от двумесечното ѝ прекъсване, и които това предимство цели да компенсира — да са различни в зависимост от това дали кариерата се прекъсва поради единствено или поради няколко раждания или осиновявания.

95 Четвърто, запитващата юрисдикция ще трябва да провери дали, в зависимост от точния им обхват, разпоредбите на член L. 24, параграф I, точка 3 и на член R. 37, параграф III от Пенсионния кодекс, които предвиждат, че разглежданото в главното производство предимство се предоставя, като се отчитат периодите, през които заинтересованото лице не е упражнявало никаква професионална дейност, евентуално също могат да накърнят посоченото по-горе изискване за последователност и систематичност.

96 Следва да се допълни, че при проверката, която посочената юрисдикция трябва да извърши в това отношение, за да се увери, че разглежданата в главното производство схема действително отговаря на грижата за постигане на твърдяната цел и че се прилага последователно и систематично с оглед постигането ѝ, е възможно да се наложи тази юрисдикция да вземе предвид и евентуалната връзка между разглежданата в главното производство схема за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията и предходната уредба, която първата заменя и за която Съдът не разполага с допълнителна информация. В това отношение е възможно по-конкретно да се наложи националната юрисдикция да провери до каква степен такава връзка би могла, подобно на отбелязаното в настоящото решение по повод разглежданата в главното производство схема за бонификация, да окаже влияние върху тази проверка.

97 Накрая, в това дело и предвид припомненото в точка 81 от настоящото решение следва да се отбележи, че съображенията, изложени в точки 74—78 от това решение по повод схемата за бонификация, евентуално трябва да се приложат и що се отнася до разглежданата в главното производство схема за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията.

98 Предвид всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че схема за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията като разглежданата в главното производство води до непряка дискриминация при заплащането на работещите жени и мъже, която противоречи на този член, освен ако тази схема не може да бъде обоснована от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е основана на пола дискриминация, какъвто фактор е законосъобразна цел на социалната политика, и освен ако не може да гарантира посочената и необходима в това отношение цел, което изисква действително да отговаря на грижата за нейното постигане и предвид това да бъде прилагана последователно и систематично.

По третия въпрос

99 С третия си въпрос запитващата юрисдикция по същество пита дали непряката дискриминация, ако евентуално такава се установи при разглеждането на първия и втория въпрос, може да бъде обоснована съгласно член 141, параграф 4 ЕО.

100 Последната разпоредба предвижда, че за да се осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот, принципът за равно третиране не е пречка всяка държава членка да запази или да приеме мерки, предвиждащи специфични придобивки за улесняване на упражняването на професионална дейност от недостатъчно представения пол или да предотврати или да компенсира неизгоди в професионалната кариера.

101 В случая е достатъчно в това отношение да се припомни вече постановеното от Съда, че мярка като разглежданата в главното производство бонификация не е мярка, предвидена в тази разпоредба от Договора ЕО, при положение че посочената мярка само предоставя на държавните служители бонификация за прослужено време към момента на пенсионирането им, без да решава проблемите, на които могат да се натъкнат в хода на професионалната си кариера, и че не изглежда, че тази мярка може да компенсира неблагоприятните последици, на които биха били изложени посочените работещи лица, като ги подпомогне в тази кариера и така на практика осигури пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот (вж. в този смисъл решение Griesmar, EU:C:2001:648, т. 63—65; вж. също решения Комисия/Италия, C-46/07, EU:C:2008:618, т. 57 и 58 и Комисия/Гърция, C-559/07, EU:C:2009:198, т. 66—68).

102 Същото се отнася и до мярка като ранното пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията, при положение че тази мярка, която само благоприятства по-ранния края на професионалната кариера, също не е в състояние нито да реши проблемите, на които могат да се натъкнат държавните служители в хода на професионалната си кариера, като ги подпомогне в това отношение, нито по този начин да осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот.

103 Предвид гореизложените съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 141, параграф 4 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че сред мерките, предвидени в тази разпоредба, не попадат национални мерки като разглежданите в главното производство, които само позволяват на съответните работещи лица ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията и им предоставят бонификация за прослужено време при пенсионирането им, без да решават проблемите, на които тези лица могат да се натъкнат в хода на професионалната си кариера.

По съдебните разноски

104 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

1) **Член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че схема за бонификация на пенсиите като разглежданата в главното производство води до непряка дискриминация при заплащането на работещите жени и мъже, която противоречи на този член, освен ако тази схема не може да бъде обоснована от обективни фактори, които не са свързани с**

каквато и да е основана на пола дискриминация, какъвто фактор е законосъобразна цел на социалната политика, и освен ако не може да гарантира посочената и необходима в това отношение цел, което изисква действително да отговаря на грижата за нейното постигане и предвид това да бъде прилагана последователно и систематично.

2) **Член 141 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че схема за ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията като разглежданата в главното производство води до непряка дискриминация при заплащането на работещите жени и мъже, която противоречи на този член, освен ако тази схема не може да бъде обоснована от обективни фактори, които не са свързани с каквато и да е основана на пола дискриминация, какъвто фактор е законосъобразна цел на социалната политика, и освен ако не може да гарантира посочената и необходима в това отношение цел, което изисква действително да отговаря на грижата за нейното постигане и предвид това да бъде прилагана последователно и систематично.**

3) **Член 141, параграф 4 ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че сред мерките, предвидени в тази разпоредба, не попадат национални мерки като разглежданите в главното производство, които само позволяват на съответните работещи лица ранно пенсиониране с незабавно изплащане на пенсията и им предоставят бонификация за прослужено време при пенсионирането им, без да решават проблемите, на които тези лица могат да се натъкнат в хода на професионалната си кариера.**

Подписи